

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. המרבה במעשר פירותיו מתוקנים ומעשרות מקולקלין.....1
- ב. והרי מעשר בהמה ... יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה ... קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין.....3
- ג. תודה שנשחטה על שמונים חלות ... חזקיה אמר קדשי לה ארבעים ... ור' יוחנן אמר לא קדשי לה ארבעים ... כל היבא דאמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים קדשי לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשי שמונים לא קדשי.....4
- ד. קידושין שאין מסורין לביאה אביי אמר הוון קידושין.....5
- ה. מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות ... דאמר כולכם קני.....6
- ו. את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה.....7
- ז. אמר הראויה לביאה תתקדש לי אינה מקודשת.....7
- ח. מי שיש לו שתי כתי בנות משתי נשים ואמר קידשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות ואם גדולה שבקטנות.....8
- ט. מי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו קידש נותן גט לזו וגט לזו.....8
- י. מת ולו אח אחד חולץ לשתייהן היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם אם קדמו וכנסו אין מוציאין אותם מידם דוקא מיחליץ והדר יבומי אבל יבומי והדר מיחליץ לא דקא פגע באחות זקוקתו.....9
- א. שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע אי זו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גיטין וזה נותן שני גיטין.....10
- ב. מת ולזה אח ולזה אח ... לזה אחד ולזה שנים.....11

דף נא.

א. המרבה במעשר פירותיו מתוקנים ומעשרות מקולקלין

כבר התבאר במסכת עירובין דף ג. שמכיון שנתנתה התורה מדה למעשר אסור להרבות ולא למעט בין במעשר ראשון ובין במעשר שני או במעשר עני¹ וכן בתרומת מעשר², ולפיכך אין מעשרין באומד³ אלא במדה דבר

¹ תוס' מנחות נ"ד ב' וכן מבואר בשיטה לא נודע למי קדושין נ"א א' לענין מע"ש וה"ה לענין מ"ע
² רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה י, שו"ע ונו"כ יו"ד שלא כד
³ רמב"ם הלכות מעשר א יד, שו"ע ונו"כ יו"ד שם עו

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

שדרכו למדוד⁴, מודד, ודבר הנשקל, שוקל, ודבר שאפשר למנותו, מונה. אם הי' אפשר למנותו ולשוקלו ולמדודו המונה משובח והמודד משובח ממנו והשוקל משובח משניהן⁵, וכל המדקדק בשיעור ושוקל משובח. ואפילו בזמן הזה⁶.

והמרבח במעשרות, וכגון⁷ שהיה לו 79 קילו ונתן 9 קילו הרי פירותיו כלומר 70 הקילו הנותרים מתוקנים, אך מעשרותיו מקולקלין שהטבל מעורב בהן⁸. שהרי רק 7.9 קילו חל עליהם מעשר⁹ ו - 1.1 קילו נשאר טבל במה שהפריש¹⁰, שלא כיון לפטור זה רק לעשותו מעשר ולא נודע איזה הטבל שם¹¹.

ובדיעבד אם עישר מאומד אם כיון להשיעור הרי טוב ואם פחת או הוסיף אסור לכל אדם לאכול את המעשר משום תערובות הטבל עד שיתקנו ממקום אחר על זה לפי החשבון¹². וי"א שא"צ הלוי להחזיר את השאר לבעלים דמסתמא נתן לו השאר במתנה. וי"א¹³ שאם טעה בדבר מועט בכדי שהדעת טועה הוי כתרם כשיעור, וי"א¹⁴

⁴ וכ"כ הש"ך יו"ד סי' של"א ס"ק ק"ג

⁵ שו"ע שם כד

⁶ ברמב"ם תרומות שם ואע"ג דתרומות ומעשרות דרבנן ותרומה בזה"י סני בכל שהוא אפ"ה בתרומ"ע צריך שיעור גם בזה"י הואיל ושיעורה מה"ת בזמן החיוב וכן בחו"ל יש לה שיעור. ביאור הגר"א יו"ד סי' של"א סק"ב וקבד וכתב שם דחד טעמא להו.

⁷ קונטרס ה' תרו"מ ממרן ז"ל פ"ב אות ב' ופשוט וכן מבואר במאירי בקדושין והראשונים קיצרו בזה

⁸ היינו דבר שטבול למעש"ר או למע"ש.

⁹ לרש"י קדושין נ"א א' ועירובין נ' א' חל המעשר על חלק מכל חטה כמה שצריך ולתוס' שם וכן הסכימו רוב הראשונים חל על חלק מהחטים כגון הפריש ב' סאין במקום סאה א' חל על סאה א' מהן

¹⁰ שיטה לא נודע למי שם ועי' באפיקי ים ח"א סי' י"ב.

¹¹ ולפי"ז גם בזמן הזה אין להפריש אומד או להרבות במעשרות. דלא כתשו' רדב"ז ח"ב סי' תשל"א שכתב שבזה"י שבלא"ה התרומ"ע טמא ואין ניתן לכהן אין לחוש למרבה במעשרות. דרך אמונה שם צד, וכבר התבאר שכן מוכח מביאור הגר"א

¹² כמש"כ ריטב"א ומאירי ושיטה לא נודע למי, ואז יהי' כאן מעשר וחולין מעורבין וכן יכול לעשות טבל זה מעשר על מקום אחר ואם בא להפריש מיני' ובי' יקרא שם למעש"ר עשירית בצד צפונה בכל מקום שנשאר הטבל ותרומ"ע יפריש עליו ממקום אחר כדי שהלוי יוכל לאכלו אבל לא יוכל לברור חלק א' ולעשותו מעש"ר דשמא זה הוא המעשר ולא הטבל

¹³ הגר"א בשנו"א פאה פ"ה מ"ב ועי' ירו' דמאי פ"ה ה"ב ובחזו"א דמאי סי' ט"ז סק"ו ושם מבואר דתנאי ב"ד הוא בכה"ג שאם הרבה במעשר יהא מעשר מיני' ובי' בצפונה ואם מיעט במעשר יהא מותר של המעשר בצפונה של הכרי ותרומ"ע בצפון צפונה אך רבנו השמיטו ועי' בעה"ש כאן.

¹⁴ כו"פ פכ"ד וכ"כ התוס' בחד תי' במנחות נ"ד ב' ובגיטין ל"א א' ובבכורות נ"ח ב' וכ"פ מהרש"ל ביש"ש פ"ג דגיטין סי' כ"ה מיהו הר"ש בפ"ק דתרומות מ"ז דחה תי' זה מהא דביצה י"ג ב' וכ"כ הרמב"ן והריטב"א בגיטין ל"א א' והרשב"א והריטב"א בביצה י"ג ב' דלרבנן הוא לעיכובא והפר"ח כאן נראה דמסכים לדעת התוס' וכן במעשה רוקח [אך ראיתו שהביא עי' במע"א שדהאה] וכ"פ בשע"צ פ"י סי' י"א [אך ראיתו צ"ע עי' מע"א] אבל הגר"א ביו"ד סי' של"א סק"ד נראה דמסכים להר"ש ועי' בשנו"א תרומות פ"ד מ"ו נראה קצת דהלכה כאבא אלעזר ב"ג ולפ"ז אף לכתחלה מותר באומד וצ"ע. דרך אמונה ציון ההלכה תרומות שם קסו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

שאם עישר באומד אפי' טעה הרבה, מעשרותיו מעשר כ"ז שלא הרבה או מיעט במתכוין, ולא כיון לעין יפה דאז הוי מרבה או ממעט במעשר, ואם כיון לעין יפה מהני.

ב. והרי מעשר בהמה ... יצאו שנים בעשירי וקראו עשירי

עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה ... קרא לתשיעי

עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתו

מקודשין

עוד התבאר שם שמצות עשה¹⁵ להפריש אחד מעשרה מכל בהמות טהורות שיולדו לאדם בכל שנה ושנה,

כיצד עושה¹⁶ כונס כל הטלאים או כל העגלים לדיר, ועושה לו פתח קטן כדי שלא יצאו שנים כאחד, ואמותיהן מעמיד מבחוץ, והן גועות שישמעו הטלאים קולן ויצאו מן הדיר לקראתן, שנאמר (ויקרא פרק כז פסוק לב) **כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדָשׁ לָהּ**, שיעבור מעצמו ולא שיוציאו בידו, וכשיצאו מן הדיר זה אחר זה, מתחיל ומונה אותן בשבט: **א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט'**, והיוצא עשירי בין זכר בין נקבה בין תמים בין בעל מום סוקרו בסקרא ואומר הרי זה מעשר, לא סקרו בסקרא ולא מנאן בשבט או שמנאן רבוצים או עומדים הרי אלו מעשר הואיל ומנאם עשרה עשרה וקידש עשירי הרי זה מעשר.

המכנים צאן¹⁷ לדיר והתחילו לצאת אחת אחת והוא מונה כמו שביארנו וטעה במניין וקרא לשמיני, או לשלמטה ממנו עשירי, או שקרא לשנים עשר או שלמעלה ממנו עשירי, לא נתקדשו כמו שהתבאר במסכת נזיר דף לא: ודרף לב.

אבל אם קרא לתשיעי או לאחד עשר עשירי נתקדשו, ודבר זה הלכה מפי הקבלה נשמע, שהטעות מתקדשות למעשר שלמעלה ממנו ושלמטה ממנו, אבל לא שלפניהם ושלאחריהם, אפילו קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי

¹⁵ רמב"ם הלכות בכורות פרקו הלכה א

¹⁶ אך מי שהיו לו עשרה טלאים והפריש אחד מעשרה, היו לו מאה והפריש עשרה למעשר אין אלו מעשר

שלא העבירם, רמב"ם שם פרק ז הלכה א

¹⁷ רמב"ם שם פרק ח הלכה א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ולאחד עשר עשירי בין בטעות בין בכונה¹⁸ שלשתן מוקדשים. וי"א¹⁹ שאם קרא בכונה אינו חל.

יצאו תשיעי ועשירי כאחד בין שקרא שניהם עשירי, בין שקראם תשיעי, שניהם מוקדשין ויאכלו במומן ואינן קרבין, וכן אם יצא עשירי ואחד עשר כאחד, אם קראן עשירי הרי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה, והם כמו מעשר שנתערב בשלמים שיאכלו במומן.

ואם קראן אחד עשר²⁰ הרי העשירי והחולין מעורבין זה בזה ויאכלו במומן.

**ג. תודה שנשחטה על שמונים חלות ... חזקיה אמר קדשי
לה ארבעים ... ור' יוחנן אמר לא קדשי לה ארבעים ...
כל היכא דאמר קדשי לה ארבעים מתוך שמונים קדשי לא
יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשי שמונים לא קדשי**

¹⁸ דרב נחמן (נזיר ל"ב ע"א) נשאר בקושיא, ועוד יחיד הוא גבי רב הסדא ורבה בר הונא. אור שמח שם בתוס' נזיר שם כרב נחמן ועיין מל"מ שכ"ג מהירושלמי.

²⁰ תימה דבגמ' (בכורות ס) אמרינן אמר רבא יצאו שנים במ' קראם מ' עשירי וחולין מעורבין זה בזה עשירי מאליו קדוש למ' מ' קרי ליה קראן עשירי ומ' מעורבין זה בזה ע"כ. וא"כ מ"ש דכי היכי דיצאו שנים בעשירי יש חילוק בין קראן עשירי לקראן אחד עשר דקראן עשירי ואחד עשר מעורבין והגוזז והעובד האחד מהם סופג את הארבעים וכשקראם אחד עשר הם חולין ומעשר מעורבין והגוזז והעובד באחד מהם פטור ממלקות הכי נמי כשיצאו שניהם בתשיעי איכא חילוק דאם קראם מ' הוי חולין ומעשר מעורבים ואם קראם עשירי הוי תשיעי ועשירי מעורבים וכן מבואר עוד בגמרא דשני החלוקות שוים שהקשו בחלוקה בתרא הא תו למה לי היינו וא"כ איך כתב רבינו ז"ל בחלוקה קמא דבין שקראם מ' בין שקראם עשירי הוי מ' ומעשר מעורבים ולפ"ז הגוזז והעובד חייב מלקות ארבעים וצ"ע. לח"מ שם. ועיין מעשה רקח שהוסיף עוד לדייק מגמ' בכורות שם מבואר דכשיצאו שניים בתשיעי אם קראן תשיעי, עשירי וחולין מעורבין ואין לוקן עליהן בגיזה ועבודה משום דהו"ל כל חד ספק חולין וכן פירש רש"י ז"ל אך כשקראן עשירי אז הוו תשיעי ועשירי קדושין אחד מהן מעשר ואחד שלמים ואם גזו או עבד באחד מהם לוקה ודאי וכיון שכן איך פסק רבינו דבין קרא עשירי בין קרא תשיעי שניהם מוקדשין וכו' הו"ל לחלק בדבר. ועיין שם ובהר המוריה מה שכתב

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

עוד התבאר שם שקרבן תודה²¹ שנשחטה על שמונים חלות, לא קדשו ארבעים מתוך שמונים, וי"א²² שקדשו ארבעים מתוך שמונים. והשאר יפדו²³.

ואם אמר יקדשו ארבעים מתוך שמונים²⁴, מושך ארבעים מתוך שמונים, ומרים מהם אחת מכל קרבן²⁵, והארבעים השניות יפדו ויצאו לחולין.

ד. קידושין שאין מסורין לביאה אביי אמר הווי קידושין

כבר התבאר במסכת כתובות דף כג: ולעיל דף נ: שהמקדש²⁶ שתי נשים בבת אחת מאותן נשים שאסור לישא שתיהן כאחת משום ערוה, כלומר שאם ישא אחת מהן הרי השנייה ערוה עליו, אין שום אחת מהן מקודשת²⁷, שהרי אין קידושין תופסין בערוה²⁸.

כיצד, כגון שקידש אשה ובתה, אשה או אמה, או שתי אחיות כאחת, ואמר שתיכן מקודשות לי, אין שום אחת מהן מקודשת ואין שום אחת מהן צריכה גט.

אולם אם לא קידש שתיהן אלא אחת מהן, אלא שלא פירש איזו מהן, כגון שאמר לאב אחת מבנותיך מקודשת לי וקבל האב הקידושין, או אם שתיים

²¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יב הלכה טו, פסק בר' יוחנן ותמה עליו בכס"מ אמאי לא פסק כחזקיה דרביה דר"י הוא. כדאיתא עירובין כד. ועיין הר המוריה שם, ועיין מעשה רקח שהביא להרב ברכת הובח ז"ל שכתב דנראה טעמו משום דבתראי מסקי דפליגי בהא דחזקיה סבר דכלי שרת מקדש שלא מדעת ולר"י אין מקדשין אלא מדעת וכו' וכיון דכבר פסק רבינו פ"ג דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת מכח הברייתא דמנחות דף ז' איתא בוותיה ממילא גם כאן קי"ל בר' יוחנן וכו' ע"כ. ועיי"ש מה שהקשה על תי' זה וכתב לת' שמסוגיא דמנחות מה דשקיל ומרי בדברי ר"י מוכח דהגמ' ס"ל הכי להלכה.

²² דעת הרשב"א בשם הראב"ד דהלכה כחזקיה דרביה דר' יוחנן הוא. מובא במשנה למלך שם.

²³ מעשה רקח שם

²⁴ כתב הרשב"א בשם הראב"ד דאם שחט על פ' חלות ואמר תיקדוש פלגא דכל חדא לא קדשה דהו"ל פרוסה ע"כ משנה למלך שם

²⁵ התוס' בעירובין מי שהוציא אוהו (דף נ') ובפ' התורה חולקים בזה וס"ל דאם כל מ' לבדן מפריש ד' מכל מ' ומ' אבל אם כולן יחד אי אפשר לתקן אם לא יפריש י"א מכל מין ומין דהא כל מין ומין יש לו עשר חולין ועשר קדושות ואז אי אפשר שלא תהא אחת תרומה מן הקדושות. משנה למלך שם

²⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מא ב

²⁷ כדרבה בגמ' קידושין דף ל: דכל שאינו בזה אחר זה אף בבת אחת אינו ואלו קידש אחות אשתו או בת אשתו אינה מקודשת אף כשקידש שתי אחיות או אשה ובתה כאחת אינן מקודשות. ח"מ שם ב

²⁸ ואי נימא הכא כל אחת תהא מקודשת בפרוטה המגיע לחלקה הא היא ערוה לו מחמת השנייה שקדש עמה בבת אחת ובבת חלו, לפיכך אין שום אחת מהן מקודשת, דקידושין של זו מבטלין קידושי של חבירתה. לבוש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

או שלש אחיות עשו אחת מהן שליח לקבל קידושיהן, ונתן בידה ואמר לה אחת מכם מקודשת לי, ולא פירש איזה, גם אם חזר ואמר למי התכוון, אפילו תוך כדי דיבור אינו מועיל²⁹, אסור לו לבא על שום אחת מהן דשמא דעתו היה על אחרת, וזו היא אחות אשתו. וכולן עומדות בספק קידושין וצריכות כולן גט ממנו, למרות שאסור לבא על כולם שמא היא אחות אשתו, קדושין שלא נמסרו לביאה קידושין הם³⁰ לחומרא³¹.

ה. מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות ... דאמר כולכם קני

כבר התבאר לעיל דף נ: שאם קידש נשים רבות בבת אחת³², כגון שקבלה אחת מהן הקידושין בשליחות כולן, והיו בהן שתי אחיות או אשה ובתה, אם אמר הראויות מכם לביאה מקודשת לי, הרי כולן מקודשות לו חוץ מן השתי אחיות או האשה ובתה וכיוצא בהן, שהרי אלו שתיהן אינן ראויות לו לביאה.

ואם אמר כולכם מקודשות לי³³ שדינו כנזכר שהנכריות מקודשות והאחיות אינן מקודשות. וי"א כשאומר כולכן מקודשות לי אף הנכריות אינן מקודשות, שכיון שלא חלין הקידושין באחיות כל הקידושין בטלות, הואיל ובבת אחת ובאמירה אחת קדשן אינן תופשין למחצה³⁴, וכיון דבאחיות אינן תופשין גם בנכריות אינן תופשין, ומכיון שנחלקו בה גדולים³⁵, הרי הנכריות ספק מקודשות.

²⁹ דבקדושין תכ"ד לאו כד"ד רע"א שם ב בשם תשובת רש"ך ח"א סי' קנ"ב

³⁰ ט"ז שם ב

³¹ ב"ש שם ג

³² שו"ע ונו"כ שם ג

³³ דומה דין זה לאומר קני את וחמור כמ"ש בח"ה סי' ר"י דקונה דאע"ג דאין קנין לחמור קנה המקבל וי"א ס"ל דגרע מקני את וחמור כיון שאמר הכל בדיבור א' וקני את וחמור אומר בשני דברים לפי"ו אם אמר כולכם ואחיות דומה ממש לקני את וחמור והר"ן והמגיד מחלקים בענין אחר דשם אין סבר' לו' מפני שאין לזה יד לקנות מ"ה השני לא יקנה אבל הכא דרך ליקח רע וטוב ביחד והכל מקח א' ואם לא יקנה א' בטל כל המקח ואם אמר כולכן וא' מאחיות מקודשת לא הוי כקני את וחמור דהא אם היו יודעים איזה מהן קידש היו קדושין גמורים אף על גב עכשיו א"י מי קידש מ"מ הוי קידושין לחומר' לכן הנכריות מקודשות בודאי. ט"ז ג ב"ש שם ה, ועיין בח"מ ד שכתב סברא אחרת. אך כתב שהר"ן כתב כנזכר

³⁴ אף על גב דק"ל קני את וחמור קנה מחצה (כמבואר בטור ח"ה ובש"ע סימן ר"י סעיף ג') יש לחלק בין האומר בתרי לישני את וחמור ובין האומר כולכם דכולל כולם בחד לישנא ולפי"ו אם אומר אחיות ונכריות מקודשת לי נכריות מקודשת ודאי אבל הר"ן כתב חילוק אחר בין את וחמור להכא דבשלמ' התם אין סברא לומר שמפני שזה אין לו יד לקנות שלא יקנה מי שיש לו יד אבל דרך הלוקח לקנות רע ויפה ביחד וכונתו לזכות בכולן ואם לא קנה אחיות גם נכריות אינם מקודשות אעפ"י שפרט אותן בפני עצמן. ח"מ שם ד

³⁵ ט"ז שם ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ו. את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה

המקנה לחבירו בקנין אחד³⁶, דבר שחל בו הקנין עם דבר שלא חל בו הקנין, נראה דעת רוב הפוסקים³⁷ שקנה אותו חלק שחל בו קנין, וכן המקנה דבר לאדם ולבהמה, קונה האדם מחצה³⁸.

דף נא:

ז. אמר הראויה לביאה תתקדש לי אינה מקודשת

ומה שהתבאר שאם אמר הראויות מכם לביאה מקודשת לי, הרי כולן מקודשות לו חוץ מן השתי אחיות או האשה ובתה וכיוצא בהן, שהרי אלו שתיהן אינן ראויות לו לביאה. זהו משום שאמר כולן. אך אם אמר אחת מכולכן מקודשת לי, או אם אמר א' מכולן הראויה לביאה³⁹ ולא פירש איזו מהן, אז כל אחת בין הנכריות, ובין האחיות עומדת בספק קידושין, וכולן צריכות גט.

³⁶ כגון שהחליף מעות ומטלטלין או מעות וקרקע בחפץ אחר, ומשך את החפץ לקנות חליפיו, והרי המעות אינן נקנין בחליפיו, ואילו המטלטלין או הקרקע נקנין, וכן בקנין סודר, וכתב בפעמו"ז בשם בני חיי שלא נחלקו אלא במכר, אבל במתנה כו"ע מודים שקנה שניהם, וצ"ע. פתחי חושן חלק ה פרק א הערה מד

³⁷ ברמ"א סימן רג סעיף י הביא ג' דיעות, כגון שהקנה בק"ס מעות ומטלטלין או מעות וקרקע ביחד, ש"א שכל הקנין בטל וי"א שכל הקנין חל וי"א שלגבי הדבר שיש בו קנין חל הקנין, וסיים דה"ה אם קנו באיזה דבר המועיל בו קנין עם דבר שאין בו ממש, ובשו"ע סימן רי סעיף ג סתם המחבר במקנה לאדם ובהמה יחד, שלגבי הבהמה אין הקנין מועיל, או אדם ועובר, קנה האדם מחצה, והוא לכאורה כדיעה אחרונה שאין כל הקנין בטל, והרמ"א בסימן רט סעיף ד כתב שהמקנה דבר שבא לעולם עם דבר שלא בא לעולם, דינו כאת וחמור שבסימן רי, והיינו ג"כ כדיעה אחרונה. והנה בדין את וחמור דהך דסימן רי נחלקו בגמרא (ב"ב דף קמג) דרב נחמן אמר קנה מחצה, ורב המנונא אמר לא קנה כלום, ורב ששת אמר קנה הכל, וכתב הב"י שכל הפוסקים פסקו הלכתא כרב נחמן דבאת וחמור קנה מחצה, והיינו שלגבי חלק המועיל קנין קנה, עיין שם. ובסימן קעג הסביר החת"ס במה שנחלקו הפוסקים בדין את וחמור, שאם החסרון הוא בקונה שאינו בר קנין, כגון את וחמור, דעת הפוסקים דקנה מחצה, אבל אם החסרון הוא בדבר הנקנה שאינו בר הקנאה, שיש אומרים שגם בזה קנה דבר הנקנה, ולכן במקדש אשה וערוה האשה מקודשת, ויש אומרים שגם המותרת אינה מקודשת, משום דס"ל שאינו דומה חסרון בקונה לחסרון בדבר הנקנה, ואשה דבר הנקנה היא, ויש שפירשו הטעם לאו משום שיש לחלק בין חסרון בקונה לבין חסרון בדבר הנקנה, אלא החילוק הוא בלשון, שאם אמר את וחמור ה"ז שני ענינים, ואין תולין זה בזה, ולכן במקדש אשה וערוה המותרת מקודשת, אבל אם אמר כולכם אינה מקודשת.

³⁸ שו"ע סימן רי סעיף ג ובוה נראה דלכו"ע קנה האדם, פתחי חושן שם פרק א הערה מו ועיין הערה מה באריכות מדברי האחרונים בסברות לכאן ולכאן, ובחילוקים שביניהם.

³⁹ ב"ש שם ד

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ח. מי שיש לו שתי כתי בנות משתי נשים ואמר קידשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות ואם גדולה שבקטנות

כבר התבאר במסכת נדרים דף סא: שמי שיש לו⁴⁰ שתי כותות בנות משתי נשים שנשאן זו אחר שמתה זו, וכולן ברשותו לקדשן, כגון שכולן קטנות או נערות, או שכולן בוגרות ונתנו לו רשות לקדשן⁴¹, ואמר למקדש בשעת הקידושין קדשתי לך את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן גדולה שבקטנות, כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות, שמן הסתם כיון שאמר בתי הגדולה סתם, לגדולה שבגדולות קמכוין, שאין אדם מכניס עצמו לספיקות להזכיר שם גדולה סתם אם לא גדולה שבכולן, שאם ישתכח הדבר שלא יהא בספק⁴².

וכן אם⁴³ אמר לו קדשתי לך את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות אם קטנה שבגדולות אם גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות, כולן מותרות חוץ מקטנה שבקטנות, כיון שהזכיר סתם קטנה ודאי לה קמכוין מטעמא דלא מחית איניש נפשיה לספיקא כו'.

ט. מי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו קידש נותן גט לזו וגט לזו

כבר התבאר במסכת יבמות דף כג: שהמקדש⁴⁴ שתי נשים בבת אחת מאותן נשים שאסור לישא שתיהן כאחת משום ערוה, כלומר שאם ישא אחת מהן הרי השנייה ערוה עליו אין שום אחת מהן מקודשת⁴⁵, שהרי אין

⁴⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לו יז

⁴¹ לבוש וט"ז שם יז אך אם רק חלקם בוגרות אינה בכלל הספק אפילו שוותיה שליח ומיהו אם עשתה שליח לקבל קדושין מפלוני נתבאר לעיל סעיף ט"ז דגם היא בכלל וא"כ אם היא הגדולה שבגדולות היא לבדה מקודשת כמו אם היו כולן בוגרות ונתנו לו רשות. ח"מ שם לו ועיי"ש בב"ש מב

⁴² שם ושם

⁴³ שו"ע ונו"כ שם יח

⁴⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מא ב

⁴⁵ כדרבה בגמרי' קידושין דף ל: דכל שאינו בזה אחר זה אף בבת אחת אינו ואלו קידש אחות אשתו או בת אשתו אינה מקודשת אף כשקידש שתי אחיות או אשה ובתה כאחת אינן מקודשות. ח"מ שם ב

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

קידושין תופסין בערוה⁴⁶. כיצד, כגון שקידש אשה ובתה, אשה או אמה, או שתי אחיות כאחת, ואמר שתיכן מקודשות לי, אין שום אחת מהן מקודשת ואין שום אחת מהן צריכה גט.

ואם לא קידש שתיהן אלא אחת מהן, אלא שלא פירש איזו מהן, כגון שאמר לאב אחת מבנותיך מקודשת לי וקבל האב הקידושין, או אם שתים או שלש אחיות עשו אחת מהן שליח לקבל קידושיהן, ונתן בידה ואמר לה אחת מכם מקודשת לי, ולא פירש איזה, גם אם חזר ואמר למי התכוון, אפילו תוך כדי דיבור אינו מועיל⁴⁷, וכולן עומדות בספק קידושין וצריכות כולן גט ממנו⁴⁸, ואסור לו לבא על שום אחת מהן דשמא דעתו היה על אחרת וזו היא אחת אשתו.

י. מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ

ואחד מייבם אם קדמו וכנסו אין מוציאין אותם מידם

דוקא מיחליץ והדר יבומי אבל יבומי והדר מיחליץ לא

דקא פגע באחות זקוקתו

עוד התבאר שם שמי שקדש⁴⁹ אחת משתי אחיות ואינו יודע איזה קידש אפילו אם מעולם לא היה ידוע, כגון שקידש על ידי שליחות כנוכר⁵⁰, אם מת ולו אח חולץ לשתיהן, שאינו יכול לייבם לאחת ולחלוץ לשנייה, שמא ישא אותה שאינה מקודשת והוא לא אחות זקוקתו, ולא לחלוץ לאחת ולייבם לשנייה, שמא ישא אחות חלוצתו.

חליץ לאחת מהן וכנס לחברתה, יוציא אפילו בדיעבד, שמא כנס אחות חלוצתו, ואף על גב שאחות חלוצה אסורה רק מדרבנן והרי זה ספיקא דרבנן

⁴⁶ ואי נימא הכא כל אחת תהא מקודשת בפרושה המגיע לחלקה הא היא ערוה לו מחמת השנייה שקדש עמה בבת אחת ובבת חלו, לפיכך אין שום אחת מהן מקודשת, דקידושין של זו מבטלין קידושי של חברתה. לבוש שם

⁴⁷ דבקדושי תכ"ד לאו כד"ד רע"א שם ב בשם תשובת רש"ך ח"א סי' קנ"ב

⁴⁸ דקידושין שלא נמסרו לביאה הויין קידושין כאביי. ט"ז שם ב

⁴⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעו א

⁵⁰ בין הוכרו ולבסוף נתערבו בין לא הוכרו מעולם והוו להו קידושין שלא נמסרו לביאה כנוכר, אפילו הכי הוו קידושין, וצריך גט לכל אחת ואחת. אף על גב דשם בנמרא אוקימנ' למתני' בהוכרו ולבסוף נתערבו הווא אוקימת' אליב' דרבא הוא דאמר קידושין שאינם נמסרים לביא' לא הוו קידושין ולו' הלכתא כוותיה דקי"ל כאביי ביע"ל קנ"ם והא חדא מינייהו ונפשטה ממתני' הרי"ף והרא"ש. בהאה"ג שם א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

שמא כנס באמת את יבימתו, מ"מ אסרו גם בדיעבד, משום שגזרו אחות חלוצה אטו אחות גרושה שהיא בכרת, לפיכך חזקו חכמים לגזירתם אפילו על הספק, ובדיעבד, כשיש רק ספק שהיא באיסור תחתיו, וכ"ש אם מתחלה כנס לאחת, ואח"כ חליץ להשנית, או לא חליץ כלל שיוציא⁵¹.

היו לו ב' אחין ראובן ושמעון אחד חוליץ למשל ראובן, לאחת, ואחד שמעון מייבם לשנייה ממה נפשך, שאם היא זקוקתו הרי טוב ושפיר מייבם, ואם אינה זקוקתו הרי היא כאשה נכרית ואינה אחות זקוקה, שהרי כבר חליץ אחיו ראובן לאחותה, ופקעה זיקה.

קדמו ב' האחין וכנסו את שתיהן אין מוציאין אותן מידן, שכל אחד ואחד יאמר כנסתי בהיתר שהזקוקה נודמנה לי ואת היבמה כנסתי, ואפילו לא נודמנה לי הזקוקה כשיבם אחי את האחרת פקע איסור דאחות זקוקה⁵². ודוקא שקדמו וכנסו קודם שנמלכו בבית הדין, אבל אם נמלכו בב"ד ואמרו להם שיחלוץ האחד וייבם השני, והלכו שניהם ויבמו, יוציא, כיון שעברו על דברי ב"ד.

אם כנס אחות זקוקתו וודאי יוציא⁵³, כיון שבא עליה באיסור וודאי ואף המתירים באהע"ז קנח לא התירו אלא כשקידשה תחלה ולא בא עליה עדיין באיסור, דשפקע הזיקה בהקדושין, אבל אם בא עליה בלא קדושין שהביאה היתה באיסור מוציאין מידו.

א. שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע אי זו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גיטין וזה נותן שני גיטין

עוד התבאר שם ששנים⁵⁴ שאינם אחים למשל ראובן ושמעון שקדשו שתי אחיות רחל ולאה, זה אינו יודע איזה קדש וזה אינו יודע איזה קדש, הרי דינם כיחיד שקידש שתי אחיות, וזה נותן שני גיטין אחד לרחל ואחד ללאה וזה נותן שני גיטין.

⁵¹ ב"ש שם א וערוה"ש שם ו

⁵² לבוש וב"ש שם א

⁵³ שו"ע ונו"כ שם ב

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם ג

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

מתו ולזה אח ולזה את, כל אחד חולץ לשתייהן לרחל ולאה, ואין שום אחד מהם יכול לייבם, שמא יפגע באחות זקוקתו.

ב. מת ולזה אח ולזה אח ... לזה אחד ולזה שנים

לראובן⁵⁵ את אחד אחד ולשמעון שנים, האח היחיד של ראובן חולץ לשתייהן לרחל ולאה, והשנים שהם אחי שמעון, אחד חולץ לרחל תחלה ואח"כ מייבם השני ללאה ממה נפשך, אם יבמתו היא שפיר ואם לאו פקעה מינה זיקת יבמין בחליצות הקודמין שהרי נתלצה על ידי אחיו של ראובן ואחד מאחי שמעון, אבל לא ייבם את לאה קודם שיחלוץ היחיד האח של ראובן ללאה, אפילו אחר חליצת אחיו את רחל ולאה, שמא יפגע ביבמה לשוק שהרי אפשר שלאה היא זקוקת אח ראובן.

קדמו השנים אחי שמעון וכנסו אחר שחלץ היחיד אח ראובן, אין מוציאין מידם וכדין הנזכר בשתי אחים שקדמו וכנסו ואפילו שניהם כהנים, ואף על פי ששתייהן חלוצות הן גם רחל וגם לאה מן היחיד, אפילו הכי אין מוציאין אותן מן הכהנים, שכל אחת אינה אלא ספק חלוצה, שודאי חליצת אחת מהן אינה כלום שלא היתה זקוקה להיחיד, וספק חלוצה לא גזרו בה רבנן⁵⁶.

⁵⁵ שם

⁵⁶ ולא דמי למ"ש לעיל דגזרו אחות חלוצה אמו אחות גרושה אפילו בספק וא"כ למה לא נגזור בכהנים אמו גרושה די"ל דלא דמי דאחות גרושה היא ערוה ובכרת אבל גרושה לכהן הוא לאו בעלמא ולכן לא החמירו בספק חלוצה אמו ספק גרושה כיון דגם הוודאי אינו אלא בלאו. ערוה"ש שם ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>